

Martti Tiuri

* 13.11.1925 † 25.3.2016

RADIOTEKNIIKAN PROFESSORI, kansanedustaja Martti Tiuri oli syntynyt 13.11.1925 Koskella ja menehtyi 25.3.2016.

Emeritusprofessori Tiuri toimi Teknillisen korkeakoulun (TKK) radiotekniikan professorina vuosina 1962–1989 ja Kokoomuksen kansanedustajana 1983–2003. Hän teki harvinaisen mittavan työuran opettajana, tutkijana ja yhteiskunnallisen vaikuttajana. Hän katsoi tulevaisuuteen ja oli aloittamassa monia uusia asioita. Teknillisen korkeakoulun radiotekniikan professorina hän oli luomassa sitä teknologiaa ja osaamista, jota tietoyhteiskunnassa hyödynnämme. Radioinsinöörinä ja tutkijana hän oli käynnistämässä Suomen televisiotoimintaa ja tuotti merkittäviä kontribuutioita monilla radiotekniikan osa-alueilla: radioastronomiassa ja kaukokartoituksessa kuten myös antennien sekä teollisuusautomaation tarvitsemien mikroaaltoanturien tutkimuksessa ja kehitystyössä. Poliitikkona hän visioi tulevaisuutta ja puhui ympäristöasioiden sekä tietoyhteiskunnan tarpeiden puolesta.

Martti Tiuri opiskeli sähkötekniikkaa TKK:ssa ja valmistui diplomi-insinööriksi vuonna 1950. Jatko-opintoja hän suoritti sekä TKK:ssa että Stanfordin yliopistossa Kalifornian piilaaksossa (ASLA-stipendi-

aattina). Hän valmistui tekniikan lisensiaatiksi vuonna 1958 ja väitteli tohtoriksi 1960. Hänen väitöskirjansa *Investigations of radio reflections from satellite produced ion trails using 100 Mc CW radar* koski tutkimusta ensimmäisten satelliittien ionosfääriin jättämistä vanoista. Tiuri oli Suomessa radiotekniikan alueella kolmas tohtori, avaruustutkimuksen alueella ensimmäinen.

Koko jatko-opiskeluaijansa Martti Tiuri työskenteli VTT:n radiolaboratoriossa tutkimusinsinöörinä. Myös harrastuspuolella radiotekniikka oli erityisasemassa. Kun Radioinsinööriseuran televisiokerho toteutti ensimmäisen julkisen televisiolähetyksen toukokuussa 1955, Martti Tiuri oli hankkeen kantavia voimia. Tiuri toimi kerhon sihteerinä ja ohjasi radiotekniikan assistenttina lähettimen rakentamista ja huolehti ensimmäisen lähetyksiantennin suunnittelusta ja kuntoon saamisesta.

Vuonna 1962 Martti Tiuri nimitettiin TKK:n radiotekniikan professoriksi. Sitä ennen hän oli jo harjoitellut professorin työtä vuoden vierailulla Ohion valtion yliopistoon vuosina 1961–1962.

Yksi Ohion vierailun merkittävistä tuloksista oli luvun seitsemän – *Radio-telescope receivers* –kirjoittaminen vuonna 1964 jul-

kaistuun, professori John D. Krausin kirjaan *Radio Astronomy*. Tähän kirjaan ja sen lukuun seitsemän viitataan tieteellisissä artikkeleissa vielä tänäänkin. Suomen Akatemian tutkijaprofessoriksi Tiuri nimitettiin viiden ensimmäisen joukossa; hän toimi tässä virassa vuosina 1970–1975. Tuon kauden aikana rakennettiin Kirkkonummen Kylmälään avaruuden tutkimista varten Metsähovin millimetriaaltoteleskooppi, ns. Suuri Kurpitsa. Tiuri oli tehokas opettaja: hänen aktiivisella professorikaudellaan radiotekniikassa valmistui 15 tekniikan tohtoria, 31 tekniikan liseniaattia ja 180 diplomi-insinööriä. Lisäksi useat Tiurin oppilaat suorittivat tohtorintutkimuksen muualla – monet ulkomaila. Oppilaista parikymmentä on nimitetty professoreiksi.

Ehkä kaikkein merkittävintä Tiurin professorikaudelta, erityisesti sen alkua ajoilta, oli hänen väsymätön vaatimuksensa perustaa elektroniikkaan ja tietoliikennetekniikkaan professuureja. Näin TKK:ssa tehtiinkin – Suomen edelläkävijäasema nykyisen tietotekniikan valtakaudella tehtiin tuolloin mahdolliseksi. Aktiivista professorikautta kesti vuoteen 1983, jolloin Tiuri valittiin ensimmäisen kerran eduskuntaan. Radiotekniikan professorin virasta Tiuri eläköityi täysin palvelleena vuonna 1989. Useat yritykset hyödynsivät häntä tekniikan asiantuntijana ja visionäärinä johtoelimissään. Kannustusstipendejä tietoliikennetekniikan alan tohtoriopiskelijoille myöntävän säätiön hallituksessa Martti Tiuri toimi kuolemaansa saakka – vieläpä hallituksen puheenjohtajana vuoden 2015 kevääseen saakka.

Kansainvälistä tunnustusta tutkijana professori Tiurille osoitettiin muun muassa 1986, kun hän ensimmäisenä suomalaisena sai kansainvälisen sähköinsinöörijär-

jestön IEEE:n (The Institute of Electrical and Electronics Engineers) Fellow-arvon. Myös International Academy of Astronautics otti professori Tiurin jäsenekseen. Suomessa Martti Tiuri oli muun muassa Tekniikan akateemiset TEK:n kunniajäsen ja Suomalaisen Tiedeakatemian jäsen vuodesta 1973.

Niin radiotekniikan professorina kuin kansanedustajana Martti Tiuri katsoi aina tulevaisuuteen. Kansanedustajakaudella tulevaisuusharrastus tuotti useita kirjoja: *Tulevaisuus alkaa nyt* (1984), *Suomi matkalla tulevaisuuteen* (1986), *Maapallon mahdollisuudet* (1990), *Tulevaisuus on toisenlainen* (1999) ja *Tie kestävään tulevaisuuteen* (2011). Tiuri vaikutti ratkaisevasti tulevaisuusvaliokunnan perustamiseen eduskuntaan ja toimi myös sen puheenjohtajana. Hänen suoraviivaiset visionsa tietoyhteiskunnan tulosta tulkittiin 1980-luvulla usein väärin ja häntä suoraan pelättiin pääkaupunkiseudun ulkopuolella, koska ”tiurisin” uskottiin autioittavan suurimman osan Suomesta. Suomen energiahuollon kestävä kehityksen turvaavaksi ratkaisuksi Tiuri suositteli aina ydinvoimaloiden lisärakentamista. Fossiilisten polttoaineiden käytön mukanaan tuomat haposateet, pienhiukkaset ja kasvihuoneilmiö olivat usein toistuvia ilmiöitä Tiurin esityksissä niin eduskunnassa ja Suomen lehdistössä kuin Euroopan neuvostossa ja sen tiede- ja teknologiakomitean kokouksissakin.

Vapaa-aikanaan Martti Tiuri harrasti muun muassa valokuvausta ja viihtyi kesämökkillään Saimaan rannalla Rantasalmella.

Martti Tiurin siunaustilaisuudessa 28.4.2016 neljä Martin entistä oppilasta – kaikki myöhemmin professoreita Teknillisessä korkeakoulussa ja Aalto-yliopistossa – kunnioittivat Martin muistoa arkun

äärellä kaikkein entisten oppilaiden, työtovereiden ja ystävien puolesta sanoin: ”Muistamme Martin ihmisenä, joka aina katsoi kauas eteenpäin niin ajassa kuin tilassakin, siis pitkälle tulevaisuuteen ja etäälle avaruuteen. Emme muista Martin koskaan lausuneen runoja, mutta tänään

Martti saattaisi opastaa meitä Eino Leinon sanoin:

*Eikä mun haudallani saa haastaa,
että ma koskaan töitäni kaduin.
Seisoin ma hetken, katsoin ma taakse
lähdin taas eespäin laajemmin laduin.”*

Antti Räisänen